T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2019 / 73
KARAR NO : 2019 / 668
KARAR TR : 21.10.2019

ÖZET: Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Denizli Bölge Müdürlüğünde kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzman yardımcısı olarak görev yapan ilgiliye (adli yargıda davalı, idari yargıda davacı) 2006-2009 Şubat tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Denizli 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin; 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan Denizli İdare Mahkemesinin, 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 SAYILI KARARININ KABULÜ ve bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE karar verilmesi gerektiği hk.

-

K A R A R

Hüküm Uyuşmazlığının Giderilmesini İsteyen (İdari yargıda Davacı Adli Yargıda Davalı) : M. Ü.'ı Temsilen Büro Memurları Sendikası
Vekili : Av. Y. Ç.Y., Av.İ.Ç.(İdari yargıda)
Karşı Taraf : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
Vekili : Av. S.S.

O L A Y : 1-a) Davacı vekili dilekçesinde; müvekkilinin 2006 yılından bu yana, Türkiye İstatistik Kurumu Denizli Bölge Müdürlüğünde kadro karşılığı gösterilmek suretiyle uzman yardımcısı olarak çalıştığını; İdarenin 25.05.2009 tarih B.02.1.TÜİ. 1.06.05.00/869 sayılı işlemle müvekkiline, 2006-2009 Şubat tarihleri arasında yersiz olarak ödendiği iddia edilen denetim tazminatları tutarı olan 3.449,74 TL.yi yasal failiyle birlikte ödemesini istediğini; mevzuata bakıldığında, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 152.maddesinin tazminatlar başlıklı 2.fikrasının özel hizmet tazminatı başlıklı A bendinin h alt bendinde, Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları ve bunların yardımcılarının özel hizmet tazminatından yararlanabilecekler arasında sayılmış olduğunu; yine 152. maddenin 2.fikrasının Denetim Tazminatı başlıklı F bendinin b alt bendi incelendiğinde; özel hizmet tazminatı bölümünün (h), (i), (j) ve (k) sırasında sayılanların denetim tazminatı kapsamında kaldığı, tespit edilen oranları da aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminatların ödeneceğinin anlaşıldığını; ayrıca 15 Ağustos 2006 tarih 26260 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2006/10795 Sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkındaki Bakanlar Kurulu Kararının Diğer Hükümler başlıklı 14. maddesinde de, bu Kararda hükme bağlanmayan hususlarda 5429 sayılı Kanun ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümleri uyarınca işlem yapılacağının ifade edildiğini; ayrıca 05.05.2006 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 17.04.2006 tarih 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu kararında özel hizmet tazminatını düzenleyen 2 sayılı cetvelin B başlığı altındaki 4.sırada Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanları ve yardımcılarından bahsedildiğini; 3 sayılı cetvelin, kimlerin denetim tazminatı alacağını düzenleyen E denetim tazminatı bölümünde ise; özel hizmet tazminatını düzenleyen 2 sayılı cetvele atıf yapılıp, özel hizmet tazminatı ile denetim tazminatı arasında bağlantı kurularak özel hizmet tazminatını düzenleyen II Sayılı Cetvelin (B) Denetim Hizmetleri Bölümünün 4, 5, 6 ve 7 nci sıralarında sayılanlara gönderme yapıldığını; kabul etmemekle birlikte; bir an için tazminat tutarlarının yersiz olarak ödenmiş olduğunu düşündüklerinde dahi, dava açma süresi geçtikten sonra bu tutarların idarece istenmesinin, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 günlü, 1973/14 sayılı kararı ışığında mümkün gözükmediğini; davacıya en son olarak 2009/ Şubat ayında özel hizmet tazminatı kalemi içerisinde denetim tazminatı ödendiğini, bu noktada müvekkilinin gerçek dışı beyanı, hilesi bu yönde bir kastı veya bir başka şekilde kusurunun bulunmadığını, bordrosunda özel hizmet tazminatı dışında ayrıca denetim tazminatı şeklinde fark edebileceği ayrı bir kalem dahi olmadığını; idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmadığını, personelin iyi niyetli olduğunu, kazanılmış hak ve idari istikrar ilkesi uyarınca kişinin korunması gerektiğini; somut olayda, kamu düzenini ihlal edici boyutta bir durum da bulunmadığını; kanunun açık bir hükmünün ihlali veya idarenin uzun zamanlı uygulaması da birlikte değerlendirildiğinde derhal basit bir incelemeyle fark edilebilecek bir durum da bulunmadığını; dava açma süresi de geçtikten sonra, müvekkilinden 2006 - 2009 Şubat aylarına ilişkin ödenen denetim tazminatlarının faizleriyle geri ödenmesi talebinde bulunmasının açıkça hukuka aykırı olduğunu; M.Ü.'ın 24.06.2009 tarihinde kendisinden talep edilen bir miktarı ödemek zorunda kaldığını, olayda hiçbir hilesi veya kusuru bulunmayan,

aylık sınırlı belli bir bütçeyle geçinmek durumunda olan personel için telafisi güç zararlar oluştuğunu ifade ederek; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü'nün 25.05.2009 tarih B.02.1.TÜİ. 1.06.05.00/869- sayılı işleminin iptaliyle, kurum tarafından M.Ü.'a verilmeyen denetim tazminatlarının hakediş tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faizleriyle birlikte ödenmesi ve anılan işlem nedeniyle M.Ü.'ın kuruma ödemek zorunda kaldığı tutarların ödeme tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faizleriyle birlikte iadesi istemiyle Başbakanlık'a (Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına) karşı 8.7.2009 tarihinde idari yargı yerinde dava açmıştır.

1-b)DENİZLİ İDARE MAHKEMESİ; 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayı ile, "(…)Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün ve E:1968/8, K:1973/14 sayılı kararıyla, idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı ve hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının, hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere idari dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağı, hususları vurgulanmıştır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararının konusu her ne kadar hatalı terfi ve intibaktan doğan ödemelerin geriye alınmasına ilişkin ise de; bu karar ile idari işlemlerin geriye alınmasında uyulması gereken temel ilkeler ortaya konulmuş bulunduğundan, anılan kararın tüm hatalı ödemelerin geriye alınmasında da uygulanması gerektiği açıktır.

Diğer taraftan, 2577 sayılı Yasa'nın 40. maddesinin 4. fıkrası gereği, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun kararlarına, Danıştay Daire ve Kurulları ile idari mahkemeler ve idarenin uymak zorunda olduğu kurala bağlanmıştır.

Bu durumda, Türkiye İstatistik Kurumu Denizli Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli uzman yardımcısı olarak görev yapan M.Ü.'a denetim tazminatı adı altında Şubat 2006 ila Şubat 2009 tarihleri arasında ödenen 3.449,74. -TL'lık meblağın geri istenilmesine ilişkin işlemde; Türkiye İstatistik Kurumu tarafından görüş sorulması üzerine Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün 20.04.2009 gün ve 5084 sayılı yazısına istinaden tesis edildiğinden ve bu sebeple ortada açık hatanın varlığından bahsedilmesine hukuken olanak bulunmadığından, genel dava açma süresi olan 60 gün içinde geri istenilmediği anlaşılan ödemelerin bu süre geçtikten sonra istenilmesinde yukarıda aktarılan Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararına ve hukuka uyarlık bulunmamaktadır.

Dolayısıyla davacıdan usulsüz olarak tahsil edilen tutarın da davacıya ödenmesi gerektiği açıktır.

Davacının; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi isteminin ise; denetim tazminatının kesilmesine ilişkin kesin ve yürütülmesi zorunlu olan davalı idare işlemi dava edilmediğinden ve bu şekilde iptali sağlanmadığından, hukuk aleminde var olan bir işlemin icrasından kaynaklanan maddi kayıpların tazmin edilmesi yönünde hüküm kurulması hukuken mümkün değildir.

Açıklanan nedenlerle, davanın M.Ü.'dan Şubat 2006 ila Şubat 2009 tarihleri arasında ödenen 3.449,74.-TL'nin geri istenilmesine ilişkin 25.05.2009 gün ve 602 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü işleminin iptaline, M.Ü.'ın ödediği tutarın yasal faizi ile birlikte ödenmesi isteminin kabulüne, M.Ü.'dan tahsil edilen tutarın yasal faizi ile birlikte iadesine; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi isteminin ise reddine…" karar vermiş; kararın iptal ve kabule ilişkin kısmının bozulması istemiyle, davalı İdarece temyiz isteminde bulunulmuş; Danıştay İkinci Dairesi; 22.5.2014 gün ve E:2010/4581, K:2014/4973 sayı ile, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar vermiş; kararın düzeltilmesi istemi de aynı Dairece: 14.10.2014 gün ve E:2014/6790, K:2014/7920 sayı ile reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

2-a)Davacı Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili dilekçesinde; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğünde TUİK uzmanı ve uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personel M.Ü.'a Ocak 2006-2009 Şubat tarihleri arasında 3.449,74 TL denetim tazminatı ödendiğini; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğünün 20.04.2009 tarihli ve B.07.0.BMK.0.20-262/5084 sayılı yazısı ile Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında TUİK Uzmanı ve Uzman Yardımcısı Kadroları karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17.04.2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı cetvelin "E.Denetim Tazminatı" bölümünde öngörülen denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatlarının ilgililerden geri alınması gerektiğinin belirtildiğini; sehven yapılan söz konusu ödemelerin geri alınması gerektiğinin Başkanlık Makamının 29.04.2009 tarihli ve B.02.1.TUİ.0.65.05.00-869-355 sayılı oluruyla onaylandığını; yersiz ödenen denetim tazminatı tutarlarının ilgili personelden geri alınması için yapılan işlemler sonucu, davalıya yersiz ödendiği tespit edilen "Denetim Tazminatı'nın Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkındaki Yönetmelik hükümleri gereğince kısmen tahsil edildiğini; (24.06.2009 tarihinden başlamak üzere aylık 100.00 TL taksitle toplam 1.200,00 TL); bu sırada davalı tarafından kurum aleyhine açılan dava sonucu, Denizli İdare Mahkemesinin 2009/638 Esas, 2010/329 Karar nolu kararı ile 3.449,74 TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin 25.05.2009 gün ve 602 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Denizli Bölge Müdürlüğün işleminin iptaline karar verildiğini; İdare Mahkemesi kararı sonucu Muhasebe Müdürlüğü tarafından 07.07.2010 tarih ve 20100046885 nolu belge ile davalıya 913,34 TL iade edildiğini; buna göre davalıya yersiz ödenmiş olan denetim tazminatı tutarından kaynaklanan Hazine alacağının tahsil edilmemiş hale geldiğini; Yargıtay İçtihatları Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 27.01.1973 tarih ve 1972/6 Esas , 1973/2 Karar sayılı kararında, idarenin yanlış şart tasarrufunun ancak iptal davası süresi veya kanunda özel bir süre varsa bu süre içerisinde, yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar yürür şekilde alınabileceğini ve bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği belirtilirken, "yolluk ile mutlak butlan halleri"nin bundan hariç tutulmuş olduğunu; dolayısıyla yolluk ile mutlak butlan hallerinde tesis edilen idari işlemlerin geri alınmasında herhangi bir süre öngörülemeyeceği gibi bu işlemlere dayanılarak elde edilmiş olan ve menfaatlerin de korunamayacağının açıkça ortaya konulduğunu; ayrıca Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22.12.1973 tarih ve 1968/8 Esas , 1973/14 Karar

sayılı kararında; idarenin yokluk ve açık hata hallerinde, süre aranmaksızın kanunsuz terfi ve intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceğinin belirtildiğini; nitekim Gaziantep İdare Mahkemesinin 19.11.2003 tarih 2003/324 E. 2003/1932 K. Sayılı ilamında; " İçtihatları Birleştirme Kurulu Kararında idarenin, açık hata durumunda idari işleminin geri alınmasına imkan tanındığı göz önüne alındığında ise, açık hata kavramındaki açık nitelemesi, hatalı işlemin hak doğurmaya engel olduğu şeklinde anlaşılmaktadır. Hata kavramı, işlemin unsurlarından birinde ve çoğu kez sebep unsurundaki sakatlığın, işlemin hukuka açıkça aykırı olmasını ifade etmektedir. Bu haliyle de, işlem hukuka açıkça aykırı ise idare, işlemi hatalı tesis etmiş demektir ve bu işlemin süre koşuluna bağlı olmadan geri alınması mümkündür." denilmek suretiyle idarenin açık hata neticesi yapmış olduğu ödemelerin geri istenilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığının belirtildiğini ifade ederek; davanın kabulüne, fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla 3.449,74 TL. hazine alacağının ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle davalıdan tahsiline karar verilmesi istemiyle, M.Ü.'a karşı 7.8.2014 tarihinde adli yargı yerinde dava açmıştır.

2-b) DENİZLİ 2.ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ: 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayı ile, "(…)Dava, davalı kurum çalışanına yapılan yersiz ödemenin tahsiline ilişkin Alacak davasıdır.

Mahkememizce bu konuda uzman Emekli Sayıştay Denetçisinden 24/06/2015 havale tarihli rapor alınmış, alınan rapora göre davalıdan fazla ödeme tutarı olan 3.429,20 TL'nin ödenemeyeceği bildirilmiştir.

Mahkememizce benzer mahiyetteki dosyalarda farklı bilirkişi raporlarının ve görüşlerinin bulunması nedeniyle taraf vekillerinin bilirkişi raporlarına karşı beyanları nazara alınarak dosya tekrar Emekli Sayıştay Denetçisine gönderilmiş, 24/02/2016 tarihli Emekli Sayıştay Denetçisinden alınan ikinci rapora göre ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte 3.369,18 TL'nin belirtilen Yargı kararları da nazara alınarak damga vergisi hariç davacı tarafından talep edilebileceği görüşü bildirilmiş, her iki rapor arasında yani birinci ve ikinci rapor arasında çelişki doğması nedeniyle mübayeneti gidermek açısından bilirkişi kurulundan tarafların itirazları da nazara alınarak 08/06/2016 tarihli kurul raporu aldırılmış, alınan rapora göre davalının 3.369,18 TL yersiz denetim tazminatını kuruma iade etmesi gerektiği, ancak bu miktara dava tarihinden itibaren faiz uygulanması gerektiği görüşü bildirilmiştir. Davalının almış olduğu yersiz denetim tazminatı miktarının son bilirkişi raporundaki görüşünün aksine sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre tahsili gerektiğinden 2.bilirkişi raporundaki görüş mahkememizce uygun bulunarak davalının sebepsiz zenginleştiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte alınarak ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre çözümlenmesi gerektiği buna göre bir karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. (BK.77 ve devamı mad.) Bu nedenlerle dosyadaki bilirkişi raporları, dosyaya sunulan muhasebe kayıtları ve kurum kayıtları nazara alınarak davacının davasının kısmen kabulüne karar vermek gerekmiş, aşağıdaki hüküm tesis olunmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davacının davasının KISMEN KABULÜ ile,

İdare tarafından hatalı ödenen 3.369,18 TL'nin (damga vergisi hariç) ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile davacıya VERİLMESİNE(…)" karar vermiş; davalı M.Ü.'ın vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 7.Hukuk Dairesince; 10.10.2018 gün ve E:2018/454, K:2018/579 sayı ile, istinaf başvurusunun HMK 353/1-b/1 maddesi gereğince esastan reddine HMK'nun 362. maddesi uyarınca kesin olarak karar verilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

3-UYUŞMAZLIK MAHKEMESİNDEN İSTEK: İdari yargı yerinde davacı, Adli yargı yerinde davalı olan M.Ü.'ın vekili, 29.11.2018 havale tarihli dilekçe ile; Denizli İdare Mahkemesinin 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayılı kararı ile Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı kararından bahisle; Denizli İdare Mahkemesi'nin kararı kesinleşmiş olmasına rağmen, aynı konuya ilişkin Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi kararı ile davanın kabulüne karar verilmiş olmasının usul ve yasaya aykırı olduğunu; Denizli İdare Mahkemesi Kararının esas alınması gerektiğini; dilekçeleri ekinde sundukları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığı'nın 2016/542 E. 2018/79 K. sayılı kararında "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nda kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzmanı olarak görev yapan ilgiliye (adli yargıda davalı, idari yargıda davacı) 29.11.2005-14.01.2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Ankara 11. Sulh Hukuk Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan Ankara 2. İdare Mahkemesi kararının kabulü ve bu suretle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar vermek gerekmiştir." denilmek suretiyle İdare Mahkemesinin kararının kabulüne karar verilmiş olduğunu ifade ederek; Denizli İdare Mahkemesi'nin 2009/638 E. 2010/329 K. Sayılı kesinleşen kararı ile Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 2014/334 E. 2016/513 K. Sayılı kesinleşen kararı arasındaki ortaya çıkan hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi istemiyle, Uyuşmazlık Mahkemesine başvuruda bulunmuştur.

Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesince, ilgili dava dosyalarının aslı Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

4-Başkanlıkça 2247 sayılı Yasanın 24. ve 16. maddelerine göre ilgili Başsavcıların yazılı düşünceleri istenilmiştir.

4-a)DANIŞTAY BAŞSAVCISI; Hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararlar ve dava dosyaları ayrıntılı olarak irdelenip özetlendikten sonra; " USULE İLİŞKİN İNCELEME: İdari ve adli yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 2592 sayılı Kanun ile değişik 24'üncü maddesinin birinci fıkrasında, " 1 inci maddede gösterilen yargı mercilerinden en az ikisi tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisi tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması,

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinden ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve yasa yollarına başvurularak kesinleşmiş kararlar oldukları; her iki kararda da davanın esasının hükme bağlandığı anlaşılmıştır.

Davacıya Şubat/2006-Şubat/2009 tarihleri arasında 3.449,74-TL tutarındaki denetim tazminatının yersiz ödendiğinden bahisle hesaplanacak yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiğinin bildirilmesine ilişkin işlemin, yersiz ödendiği belirtilen tutarın yasal faiziyle birlikte geri ödenmesinin istenilmesine ilişkin kısmı, idari yargıda verilen karar ile iptal edilmesine karşılık; adli yargıda davacı idare tarafından söz konusu idari işleme konu hatalı ödenen denetim tazminatı tutarı 3.369,18-TL'nin (damga vergisi hariç) ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine hükmedildiği anlaşılmakla, anılan kararlar arasındaki çelişki nedeniyle söz konusu denetim tazminatı tutarının ödenmesinin olanaksız hale gelmesi karşısında, anılan adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğunun kabulü gerekmektedir.

HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ ESASININ İNCELENMESİ :

Hüküm uyuşmazlığının çözümünde; ilgiliye yersiz ödendiği belirtilen 3.449,74-TL denetim tazminatı tutarının geri istenilmesine ilişkin işlemin niteliği önem kazanmaktadır

Denetim tazminatı ödenmesine dair olan işlem, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis etmiş olduğu, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir idari işlem olup, İdare Hukukunun usulde paralellik ilkesine göre, bir idari işlemin geri alınmasına ilişkin işlemin de aynı nitelikte olması gerekir. Başka bir anlatımla bir idari işlemin geri alınmasına ilişkin işlemler de icrai nitelikte işlemlerdir.

Tümüyle idari nitelikte olan işleme ilişkin uyuşmazlığın idari yargı usul ve esaslarına göre çözümlenmesi Anayasanın 155. maddesi ile kurulan "idari rejim" sistemi gereğidir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun, 631 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 4. maddesi ile zam ve tazminatlar başlığı altında yeniden düzenlenen, 152. maddesinin (II) "Tazminatlar" başlıklı fıkrasında, görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının bu maddede belirtilen oranları aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminat olarak ödeneceği öngörülmüş, ödenecek tazminatlar, farklı adlar altında ve farklı kapsamdaki personele ödenebilecek şekilde ayrı ayrı belirtilmiş; bunlar arasında özel hizmet tazminatı ve denetim tazminatlarına da yer verilmiştir.

Anılan Yasa maddesi uyarınca 05/05/2006 günlü ve 26159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17/4/2006 günlü, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının "Ödeme yapılmayacak haller" başlıklı 11. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, bu Karara ekli I sayılı Cetvelde ve bu Kararın 4. maddesinin birinci fıkranın (b) bendinde yer alan zamlar ile II ve III sayılı Cetvellerde yer alan tazminatların, her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı saklı kalmak üzere) ödenmeyeceği kurala bağlanmış, ekli III sayılı Cetvelin (E) kısmında denetim tazminatına yer verilmiştir.

Anılan düzenlemeler uyarınca Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında kadro karşılığı sözleşmeli uzman olarak görev yapan, davanın tarafı olan ilgiliye denetim tazminatı ödenmesine olanak bulunmadığı anlaşılmaktadır.

Dava dosyasının incelenmesinden, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığınca, kurumlarında uzman ve uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek şartıyla sözleşmeli olarak istihdam edilen personele 17/04/2006 tarih ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı Cetvelin "E-Denetim Tazminatı" bölümünde öngörülen denetim tazminatının ödenip ödenmeyeceği konusunda görüş sorulan Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nce verilen 20/04/2009 gün ve 5084 sayılı görüş yazısında anılan düzenleme uyarınca denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatlarının geri alınması gerektiğinin belirtilmesi üzerine, bu görüş yazısı doğrultusunda TÜİK'te kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen Uzman ve Uzman Yardımcılarına denetim tazminatı adı altında ödenen tutarların geri alınmasının TÜİK Başkanlığı'nın 29/04/2009 gün ve 355 sayılı onayı ile uygun görüldüğü, bu onay doğrultusunda 25/05/2009 gün ve 869 sayılı yazı ile davacıya Şubat/2006-Şubat/2009 tarihleri arasında yersiz ödenen denetim tazminatlarının toplam tutarı olan 3.449,74-TL'nin bir ay içerisinde ödenmesi, aksi takdirde alacak takip dosyasının dava açılmak üzere ilgili yere gönderileceğinin bildirilmesi yolundaki dava konusu işlemin tesis edildiği ve bu işlemin 25/05/2009 tarihinde davacıya tebliğ edildiği anlaşılmaktadır.

Olayda, davacıya Şubat/2006-Şubat/2009 tarihleri arasında mevzuatın yorumunda hataya düşülerek denetim tazminatı ödemesinin yapıldığı, davacının söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı anlaşılmıştır.

Bu bakımdan; parasal hak ödemesini düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12. maddesi ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 71. maddesi kapsamında sayılıp sayılamayacağı yönünden değerlendirilmesi gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 12. maddesinin birinci fıkrasında, kamu görevlilerinin kamu hizmetinin sunumunda kullanılan her türlü kamu malını koruma yükümlülükleri; aynı maddenin ikinci fıkrasında ise koruma ve hizmete hazır bulundurmak zorunda bulundukları bu mallara verdikleri zararın rayiç bedel üzerinden tahsil edileceği; son

fikrasında da, anılan zararın tahsil usulü düzenlenmiş olup, mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararı düzenleyen 12. madde kapsamında tahsili mümkün değildir.

Devlet memurlarına sehven ya da mevzuatın yorumunda hataya düşülerek yapılan aylık ve ücret farkı ödemelerinin, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında tahsil edilip edilemeyeceği hususuna gelince;

5018 sayılı Kanunun "Kamu zararı" başlıklı 71. maddesinde, kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunması "kamu zararı" olarak tanımlanmış anılan maddenin ikinci fıkrasında ise, kamu zararı kapsamına giren haller; kamu kaynakları kullanılarak piyasadan mal ve hizmet satın alınması sırasında fazla ödeme yapılması, idarenin gelirlerinin tahsili sırasında mevzuata aykırı davranılması ve mevzuatta öngörülmeyen bir ödeme yapılması suretiyle yol açılan zararlar olarak sayılmak suretiyle sınırlandırılmıştır.

Anılan fıkra bir bütün olarak değerlendirildiğinde (g) bendinde yer alan "mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması" kuralının kapsamının, yine mal ve hizmet alımları nedeniyle yapılan ödemeler sonucu oluşan kamu zararı şeklinde anlaşılmasını gerektirmektedir.

Kaldı ki, bakılan uyuşmazlığa konu tutar, mevzuatta öngörülmeyen bir ödeme yapılması nedeniyle oluşan kamu zararı olmayıp, mevzuatın öngördüğü bir ödemenin yapılması sırasında hataya düşülmesinden kaynaklandığından, uyuşmazlığın anılan Kanun kapsamında değerlendirilmesi mümkün değildir.

Bu durumda kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alımında 5018 sayılı Kanun öncesinde olduğu gibi Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu'nun 22/12/1973 gün ve E: 1968/8, K: 1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği açıktır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 gün ve E: 1968/8, K: 1973/14 sayılı kararında; idarenin yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin dava açma süresi içinde geri alınabileceği belirtilmiştir.

Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kurulu kararı hatalı ödemelere ilişkin olmakla beraber getirdiği ilkelerin idari işlemlerin geri alınmasına dair genel ilkeler olduğu kuşkusuzdur. Dolayısıyla idare yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı işlemini her zaman geri alabilecek, ancak bunun dışında kalan hallerde hatalı işlemini sadece dava açma süresi içinde geri alabilecek, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği geri alamayacaktır.

Olayda, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarının mevzuat hükümlerinin yanlış yorumlandığından bahisle geri alınmak istenildiği dikkate alındığında, idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği gibi, denetim tazminatlarının ödenmesinde, davacının hilesi veya gerçek dışı beyanının da olmadığı açıktır.

Bu itibarla; kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 gün ve E: 1968/8, K: 1973/14 sayılı kararının uygulanması gerektiği sonucuna ulaşılmakla, mevzuat hükümlerinin davalı idarece yanlış yorumlanması nedeniyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesinin, gerçek dışı beyanı olmadığından, davacıya yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren altmış günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yolunda verilen kararın hukuka uygun olduğu kanısına varılmıştır.

Kaldı ki aynı konuda, adli ve idari yargı merciilerince verilen emsal kararlar arasında doğan hüküm uyuşmazlığı konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümünce verilen 26/02/2018 gün ve E:2016/542, K:2018/79 sayılı karar da bu yöndedir.

SONUÇ:

1-Denizli İdare Mahkemesinin 22/04/2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayılı kararı ile Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/09/2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğuna;

2-Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/09/2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı kararının kaldırılmasına;

3-Denizli İdare Mahkemesinin 22/04/2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayılı kararının kabulüne;

Bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesinin uygun olacağı …" yolunda düşünce vermiştir.

4-b) YARGITAY CUMHURİYET BAŞSAVCISI: Hüküm uyuşmazlığına konu edilen kararların özetine yer verdikten sonra; "MEVZUAT YÖNÜNDEN İNCELEME:

İdari ve adli yargı kararları arasında oluştuğu ileri sürülen hüküm uyuşmazlığının çözümü için; öncelikle hüküm uyuşmazlığının oluşup oluşmadığının belirlenmesi gerekmektedir.

2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun 2592 sayılı Kanun ile değişik 24. maddesinin birinci fıkrasında, "1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığı kabul edilir." hükmü yer

almaktadır.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a- Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,

b- Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c- Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d- Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e- Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması,

Koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen kararların incelenmesinde; ortada, adli ve idari yargı yerlerince verilmiş ve yasa yollarına başvurularak şeklen kesinleşmiş; taraflarından en az birinin aynı olduğu kararların bulunduğu ve tüm kararlarda da davanın esasının hükme bağlandığı ve yasa yollarının tüketildiği anlaşılmıştır.

Hüküm uyuşmazlığına konu Denizli İdare Mahkemesi kararında, davacıya Şubat 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarı olan 3.449,74 TL'nin yasal faiziyle birlikte geri ödenmesi gerektiğini belirten 25/05/2009 tarih ve 869 sayılı işlemin, yersiz ödendiği belirtilen tutarın yasal faiziyle birlikte geri ödenmesinin istenilmesine ilişkin kısmı iptal edilmesine karşın, Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesi kararında, söz konusu denetim tazminatının yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verildiği anlaşılmakla, iki karar arasında oluşan çelişki nedeni ile hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği, bu duruma göre, söz konusu adli ve idari yargı kararları arasında hüküm uyuşmazlığı bulunduğu kabul edilmelidir.

Denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlem, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olup, aynı şekilde bu idari işlemin geri alınmasına yönelik işlem de icrai nitelikte idari bir işlemdir. Bu bakımdan, tümüyle idari nitelikte olan bir işlemle ilgili uyuşmazlığın idari yargı usul ve esaslarına göre çözümlenmesi Anayasanın 155. maddesiyle kurulan "idari rejim" sisteminin gereğidir.

Hüküm uyuşmazlığı oluştuğu anlaşılan adli ve idari yargı kararlarına bakıldığında, TÜİK'te uzman yardımcısı olarak çalışan M.Ü.'a Şubat 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının yersiz ödendiği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Her iki yargı kararında da, idarenin zarara uğradığı ve haksız ödeme yapıldığı kabul edilmekle birlikte, uyuşmazlığın hem adli hem idari yargıda farklı şekillerde çözümlenmiş olması hüküm uyuşmazlığına neden olmuştur. Bu noktada yapılan fazla ödemelerin geri alınmında uygulanacak mevzuatın tesbiti gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Tazminatlar" başlıklı 152/ll. maddesinde, görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar gözönüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının, bu maddede belirtilen oranları aşmamak üzere Bakanlar Kurulu tarafından belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde tazminat olarak ödeneceği öngörülmüş, "Özel Hizmet Tazminatı" başlığı altında düzenlenen kısmın o tarihte yürürlükte bulunan (h) alt bendinde, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman ve Uzman yardımcıları da sayılmış ve (F) bendinde düzenlenen denetim tazminatı ile ilgili kısmında; Özel Hizmet Tazminatı bölümünün (h) alt bendinde sayılan TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcılarına da % 20 oranında denetim tazminatı verileceği kural olarak öngörülmüş, bununla birlikte aynı maddenin Ortak Hükümler başlıklı III. kısmında da; "Bu zam ve tazminatların hangi işi yapanlara ve hangi görevlerde bulunanlara ödeneceği, miktarları, ödeme usul ve esasları ilgili kurumların yazılı isteği ve Devlet Personel Başkanlığının görüşü üzerine Maliye Bakanlığınca bütün kurumlan kapsayacak şekilde ve 154 üncü madde uyarınca katsayının Bakanlar Kurulunca değiştirilmesi durumu hariç yılda bir defa olmak üzere hazırlanır ve Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulur." düzenlenmesine yer verilmiştir.

Konu ile ilgili olarak çıkarılan ve 05/05/2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 17/04/2006 tarihli ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının 11. maddesinde; ekli cetvellerde yer alan ve içinde denetim tazminatı da bulunan tazminatların (97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu kararı saklı kalmak üzere) her statüdeki sözleşmeli personele ödenmeyeceği kural altına alınmıştır.

Yukarıda aktarılan mevzuat hükümlerine bakıldığında, her ne kadar 657 sayılı Kanunda denetim tazminatı verilecekler arasında TÜİK uzman ve uzman yardımcıları da sayılmış ise de; aynı Kanunda zam ve tazminatları kimin alıp alamayacağı hususunun Bakanlar Kurulunun düzenleme alanına bırakıldığı, yukarıda belirtilen Bakanlar Kurulu Kararı (2006/10344) ile de her statüdeki sözleşmeli personele denetim tazminatının ödenmeyeceğinin kurala bağlandığı anlaşılmaktadır.

Dava dosyasından, TÜİK Başkanlığınca, kurumlarında uzman ve uzman yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek şartıyla sözleşmeli olarak istihdam edilen personele denetim tazminatının ödenip ödenmeyeceği konusunda görüş sorulan Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından verilen 20/04/2009 tarihli ve 5084 sayılı görüş yazısında denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı TÜİK Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatlarının geri alınması gerektiğinin belirtilmesi üzerine, TÜİK'te kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen uzman ve uzman yardımcılarına denetim tazminatı adı altında, ödenen tutarların geri alınmasının TÜİK Başkanlığının 29/04/2009 tarihli ve 355 sayılı onayı ile uygun görüldüğü, bu onay doğrultusunda 25/05/2009 tarihli ve 869 sayılı yazı ile davacıya Şubat 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında yersiz ödenen denetim tazminatlarının bir ay içinde ödenmesi, aksi takdirde alacak takip dosyasının dava açılmak üzere ilgili yere gönderileceğinin bildirilmesi yolundaki dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmaktadır.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun 22/12/1973 tarihli ve E.1968/8, K. 1973/14 sayılı kararında, idarenin; yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın kanunsuz terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, belirtilen istisnalar dışında kalan hatalı ödemelerin geri alınmasının hatalı ödemenin ilk yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde mümkün olduğu, bu süre geçtikten sonra geri alınamayacağı esasa bağlanmıştır. Anılan İçtihatları Birleştirme Kurulu kararı ile konulan ilkeye göre

davacının sebep olduğu bir hata, hile ya da gerçek dışı beyanı söz konusu olmadığı halde fazla yapıldığı iddia edilen ihtilaf konusu ödemenin, ödendiği tarihten itibaren ancak 2577 sayılı Kanunda dava açma süresi olarak öngörülen 60 gün içinde geri alınabileceği, bu süre geçtikten sonra idari istikrar ve hukuki güvenlik ilkesi gereği idarenin bu tutarı geri alamayacağı kabul edilmelidir.

Olayda, davacıya Şubat 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında mevzuatın yorumunda hataya düşülerek denetim tazminatı ödemesinin yapıldığı, davacının söz konusu ödemelerin yapılması konusunda hilesi veya gerçek dışı beyanının bulunmadığı, bu sebeple idarenin açık hataya düştüğünden söz edilemeyeceği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, kamu görevlilerine sehven yapılan fazla ödemelerin geri alınmasında, Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun yukarıda zikredilen kararının uygulanması gerektiği, bu sebeple mevzuat hükümlerinin davalı idare tarafından yanlış yorumlanması sebebiyle davacıya yapılan ödemelerde, davacının hilesi ve gerçek dışı beyanı olmadığından, yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarının en son ödemenin yapıldığı tarihten itibaren 60 günlük sürenin geçirilmesinden sonra talep edildiği gerekçesiyle dava konusu işlemin iptali yönünde verilen kararın hukuka uygun olduğu kanaatine varılmıştır.

SONUÇ:

1) Denizli İdare Mahkemesinin 22/04/2010 tarihli ve E.2009/638, K.2010/329 sayılı kararı ile Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/09/2016 tarihli ve E.2014/334, K.2016/513 sayılı kararı arasında hüküm uyuşmazlığının bulunduğunun kabulüne,

2) Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/09/2016 tarihli ve E.2014/334, K.2016/513 sayılı kararının kaldırılmasına;

3) Denizli İdare Mahkemesinin 22/04/2010 tarihli ve E.2009/638, K.2010/329 sayılı kararının benimsenmesine,

Karar verilmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesinin mümkün olduğu …" yolunda düşünce vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesinin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Süleyman Hilmi AYDIN, Aydemir TUNÇ ve Nurdane TOPUZ'un katılımlarıyla yapılan 20.5.2019 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un "Mahkemenin görevi" başlığını taşıyan 1. maddesinde, "Uyuşmazlık Mahkemesi; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş, adli ve idari yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını kesin olarak çözmeye yetkili ve bu kanunla kurulup görev yapan bağımsız bir yüksek mahkemedir.(…) " denilmiş; 24. maddesinde ise, 1 nci maddede gösterilen yargı mercileri tarafından, görevle ilgili olmaksızın kesin olarak verilmiş veya kesinleşmiş, aynı konuya ve sebebe ilişkin, taraflarından en az biri aynı olan ve kararlar arasındaki çelişki yüzünden hakkın yerine getirilmesi olanaksız bulunan hallerde hüküm uyuşmazlığının varlığının kabul edileceği belirtilmiştir.

Anılan hükme göre, hüküm uyuşmazlığının varlığı için:

a) Uyuşmazlık yaratan hükümlerin, adli ve idari yargı mercileri tarafından verilmesi,

b) Konu, dava sebebi ve taraflardan en az birinin aynı olması,

c) Her iki kararın da kesinleşmiş olması,

d) Kararlarda davanın esasının hükme bağlanması,

e) Kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunması koşullarının birlikte gerçekleşmesi aranmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı bulunduğu ileri sürülen idari yargı ve adli yargı kararlarının incelenmesinden; ortada idari (Denizli İdare Mahkemesinin 22/04/2010 gün ve E.2009/638, K.2010/329) ve adli (Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin 06/09/2016 gün ve E.2014/334, K.2016/513) yargı yerlerince verilmiş ve kesinleşmiş kararlar bulunduğu; davanın taraflarının aynı olduğu anlaşılmıştır.

Konu ve dava sebebinin aynı olup olmadığının incelenmesinden:

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı, Denizli Bölge Müdürlüğünde Uzman yardımcısı olarak görev yapan davacıya 2006-2009 Şubat tarihleri arasında ödenen 3.449,74TL denetim tazminatının yersiz ödendiği iddiası ile geri istenilmesi ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü'nün 25.05.2009 tarih B.02.1.TÜİ. 1.06.05.00/869 sayılı işlemi ile başlamıştır.

M.Ü.'ın vekilince, Kurum işleminin iptaliyle, kurum tarafından M.Ü.'a verilmeyen denetim tazminatlarının hak ediş tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faizleriyle birlikte ödenmesi ve işlem nedeniyle ödenmek zorunda kalınan tutarların iadesi istemiyle idari yargıda dava açılırken, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekilince, ödenen denetim tazminatı kısmen tahsil edilmiş olsa da; 3.449,74 TL. hazine alacağının ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle davalı M.Ü.'dan tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargıda dava açıldığı görülmektedir.

Dava sebebi; talep sonucunu haklı göstermeye yarayan maddi vakıalar iken dava konusu; netice-i taleptir. Olayımızda her iki davanın sebebi Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında çalışan M.Ü.'a 2006-2009 Şubat tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının hukuka aykırı olarak ödenip ödenmediğine ilişkindir. Bir taraf söz konusu ödemenin hukuka uygun olarak yapıldığı iddiası ile geri istenemeyeceği iddia ve savunmasında bulunurken diğer taraf tam aksine yapılan ödemenin hukuka aykırı olduğundan geri istenebileceği iddia ve savunmasında olduğundan, her iki dava sebebi yani maddi vakıalar aynıdır.

Dava konusuna gelince; idari yargıda davanın konusu; denetim tazminatının geri ödenmesine ilişkin idari işlemin hukuka aykırı olduğundan bahisle iptali ve idari işlem nedeniyle yapılan ödemelerin iadesi olarak belirlenirken, adli yargıda da haksız yapıldığı iddiası ile yapılan ödemenin idareye geri ödenmesine ilişkin olması nedeniyle hüküm uyuşmazlığı olduğu iddia edilen kararlar arasında dava konuları da aynıdır.

Kararlardan işin esasının hükme bağlanmasının incelenmesinden; M.Ü.'ın vekili tarafından idari yargıda açılan

dava sonunda; davacıya denetim tazminatı adı altında ödenen meblağın geri istenilmesine ilişkin işlemde, ortada açık hatanın varlığından bahsedilmesine hukuken olanak bulunmadığından, genel dava açma süresi olan 60 gün içinde geri istenilmediği anlaşılan ödemelerin bu süre geçtikten sonra istenilmesinde Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararına ve hukuka uyarlık bulunmadığı, dolayısıyla davacıdan usulsüz olarak tahsil edilen tutarın da davacıya ödenmesi gerektiği; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi isteminin ise; denetim tazminatının kesilmesine ilişkin kesin ve yürütülmesi zorunlu olan davalı idare işlemi dava edilmediğinden ve bu şekilde iptali sağlanmadığından, hukuk aleminde var olan bir işlemin icrasından kaynaklanan maddi kayıpların tazmin edilmesi yönünde hüküm kurulmasının hukuken mümkün olmadığı gerekçesiyle; davanın davacıdan, ödenen meblağın geri istenilmesine ilişkin işleminin iptaline, davacının ödediği tutarın yasal faizi ile birlikte ödenmesi isteminin kabulüne, davacıdan tahsil edilen tutarın yasal faizi ile birlikte iadesine; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi isteminin ise reddine karar verildiği; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından adli yargıda açılan dava sonunda; bilirkişi raporları da dikkate alınarak; davalının sebepsiz zenginleştiği tarihten itibaren yasal faiziyle birlikte alınarak ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle, sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre çözümlenmesi ve buna göre bir karar verilmesi gerektiğinden bahisle, Borçlar Kanunun 77 ve devamı maddeleri uyarınca, bilirkişi raporları, dosyaya sunulan muhasebe kayıtları ve kurum kayıtları nazara alınarak davacının davasının kısmen kabulüne karar verildiği ve kararların kesinleştiği anlaşılmaktadır. Bu durumda her iki kararda da işin esasının hükme bağlandığı açıktır.

Hüküm uyuşmazlığının kabul edilebilmesi için öngörülen bir diğer husus ise; kararlar arasındaki çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız bulunmasıdır.

İdari yargıda yapılan yargılama sonucu idari işlemin iptaline karar verilirken, adli yargıda idari işlemin hukuka uygun olduğu ve idarece istenen alacağın tahsiline karar verilmiştir. İdari yargı yerinde yasaya uygun bulunan idari işlemin adli yargıda yasal dayanaktan yoksun olduğuna karar verilerek kararlar arasındaki hakkın yerine getirilmesi olanaksız hale getirilmiştir

Bu durumda, 2247 sayılı Yasa'nın 24. Maddesinde açıklandığı üzere; tarafları, konusu ve dava sebebi aynı olan ve kesinleşmiş kararlar arasında hüküm uyuşmazlığı doğmuş ve kararlar arasında çelişki nedeniyle hakkın yerine getirilmesinin olanaksız hale geldiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle;

1-Denizli İdare Mahkemesi ile Denizli 2. Asliye Hukuk Mahkemesinin kararları arasında, 2247 sayılı Yasa'nın 24. Maddesinde öngörülen koşulların gerçekleştiği anlaşıldığından hüküm uyuşmazlığı bulunduğu,

2- 2247 sayılı Yasanın 25. maddesi hükümleri uyarınca

a) İdari Yargılama Usulü Yasası gözetilerek Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe ve eklerinin 30 gün içinde cevap verilmek üzere Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'na bildirilmesi, verilen cevabın karşı tarafa tebliği suretiyle dosyanın tekemmülünün sağlanması,

b) Usulü işlemler tamamlandıktan ve esas hakkındaki rapor yazıldıktan sonra Başkanlıkça belirlenecek günde işin esasının görüşülmesi gerektiğine OY BİRLİĞİ İLE KARAR VERİLMİŞTİR.

Bunun üzerine Uyuşmazlık Mahkemesine yapılan başvuruya ait dilekçe karşı tarafa tebliğ edilmiş; Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından yasal süresi içerisinde verilen cevap dilekçesinde; Denizli 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin kararının kabulüne, Denizli İdare Mahkemesinin kararının kaldırılmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

II-ESASIN İNCELENMESİ:

Uyuşmazlık Mahkemesi'nin, Hicabi DURSUN'un Başkanlığında, Üyeler: Şükrü BOZER, Mehmet AKSU, Birol SONER, Aydemir TUNÇ, Nurdane TOPUZ ve Ahmet ARSLAN'ın katılımlarıyla yapılan 21.10.2019 günlü toplantısında:

Başvuru dilekçesi ve ekleri, uyuşmazlığa konu edilen kararlara ilişkin dava dosyaları, ilgili Başsavcıların düşünce yazıları, dayanılan Yasa kuralları, taraflarca verilen dilekçe ve ekleri ile Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in hazırladığı rapor okunup incelendikten ve ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'IN yazılı düşünceleri doğrultusundaki açıklamaları alındıktan sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik KurumuBaşkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü'nde sözleşmeli TÜİK uzman yardımcısı olarak görev yapan M.Ü.'a, Ocak2006-2009 Şubat tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen 3.449,74.-TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkindir.

Dosyanın incelenmesinden; davacının Türkiye İstatistik KurumuBaşkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü'ndeTÜİK Uzmanı ve Uzman Yardımcısı kadrosunda, TÜİK uzman yardımcısı olarak kadro karşılığı sözleşmeli personel statüsünde çalıştığı; kendisine Ocak 2006-2009 Şubat tarihleri arasında toplam 3.449,74TL denetim tazminatı ödendiği; Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Müdürlüğü'nün 20.04.2009 gün ve B.07.0.BMK.0.20-262/5084 sayılı yazısında, TÜİK Uzman ve Uzman Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek sureti ile sözleşmeli olarak istihdam edilen personele, 17.04.2006 gün ve 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına ekli III sayılı cetvelin "E. Denetim Tazminatı " bölümünde öngörülen denetim tazminatının ödenmesinin mümkün olmadığı ve 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kurumu Kanununun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren ödenen denetim tazminatının ilgililerden geri alınmasının istenildiği; 29.04.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.0.65.05.00-869-355 sayılı Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı'nın oluru üzerine, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğü'nün25.5.2009 gün ve B.02.1.TÜİ.06.05.00-869-602 sayılı yazısı ile TÜİK Uzman Yardımcısı M.Ü.'dan 2006-2009 Şubat tarihleri arasında kendisine yersiz ödenen denetim tazminatlarının toplamı olan 3.449,74TL tutarında Hazine borcu bulunduğu, 19.10.2006 tarihli ve 26324 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" gereğince söz konusu borcun 7 günlük itiraz süresi saklı kalmak üzere, hesaplanacak yasal faizi ile birlikte bir ay içerisinde Başbakanlık Merkez Saymanlık Müdürlüğü'ne ödenmesi aksi takdirde genel hükümler çerçevesinde

işlem yapılacağının bildirildiği; bu işlemin ilgiliye 25.05.2009 tarihinde tebliğ edildiği; adı geçenin 27.5.2009 tarihli dilekçe ile yaptığı itirazın Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığının 29.5.2009 gün ve …/869-640 sayılı yazısı ile reddedildiği anlaşılmıştır.

M.Ü.'un vekili tarafından, müvekkiline denetim tazminatlarının yersiz ödendiğinden bahisle hesaplanacak yasal faiziyle birlikte ödenmesi gerektiğine dair 25.05.2009 tarih ve 602 sayılı davalı idare işleminin iptali ile müvekkiline verilmeyen denetim tazminatlarının hakediş tarihlerinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi ve aynı şahıs tarafından geri ödemek zorunda kalınan tutarların ödeme tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte tazmini istemiyle Başbakanlık /Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığına karşıidari yargı yerinde dava açılmış; Denizli İdare Mahkemesince, 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayı ile, davacıya denetim tazminatı adı altında ödenen meblağın geri istenilmesine ilişkin işlemde, ortada açık hatanın varlığından bahsedilmesine hukuken olanak bulunmadığından, genel dava açma süresi olan 60 gün içinde geri istenilmediği anlaşılan ödemelerin bu süre geçtikten sonra istenilmesinde Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulu kararına ve hukuka uyarlık bulunmadığı, dolayısıyla davacıdan usulsüz olarak tahsil edilen tutarın da davacıya ödenmesi gerektiği; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal haklarının yasal faiziyle ödenmesine karar verilmesi isteminin ise; denetim tazminatının kesilmesine ilişkin kesin ve yürütülmesi zorunlu olan davalı idare işlemi dava edilmediğinden ve bu şekilde iptali sağlanmadığından, hukuk aleminde var olan bir işlemin icrasından kaynaklanan maddi kayıpların tazmin edilmesi yönünde hüküm kurulmasının hukuken mümkün olmadığı gerekçesiyle; davanın davacıdan, ödenen meblağın geri istenilmesine ilişkin işleminin iptaline, davacının ödediği tutarın yasal faizi ile birlikte ödenmesi isteminin kabulüne, davacıdan tahsil edilen tutarın yasal faizi ile birlikte iadesine; denetim tazminatının kesilmesi sebebiyle yoksun kaldığı parasal hakların yasal faiziyle birlikte ödenmesine karar verilmesi isteminin ise reddine karar verilmiş; kararın iptal ve kabule ilişkin kısmının bozulması istemiyle, davalı İdarece temyiz isteminde bulunulmuş; Danıştay İkinci Dairesince; 22.5.2014 gün ve E:2010/4581, K:2014/4973 sayı ile, temyiz isteminin reddi ile anılan kararın onanmasına karar verilmiş; kararın düzeltilmesi istemi de aynı Dairece; 14.10.2014 gün ve E:2014/6790, K:2014/7920 sayı ile reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Diğer taraftan, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı vekili tarafından,Kurumlarında uzman kadrosunda sözleşmeli personel olarak görev yapan davalı M.Ü.'a karşı Ocak/2006-Şubat/2009 tarihleri arasında yersiz ödendiği tespit edilen denetim tazminatı tutarı olan 3.449,74-TL'nin ödemenin yapıldığı tarihten itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tahsiline karar verilmesi istemiyle adli yargıda dava açılmış; Denizli 2.Asliye Hukuk Mahkemesince; 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayı ile, mahkemelerince yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen rapora göre, yapılan hesaplama sonucu, yersiz ödendiği ileri sürülen denetim tazminatı tutarının 3.449,74-TL değil 3.369,18-TL olduğunun tespit edildiği ve bu tutarın da davalı tarafından davacı kuruma iade edilmesi gerektiği, anılan tazminatın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre tahsilinin icap ettiği gerekçesiyle davacının davasının kısmen kabulü ile davacı idare tarafından hatalı ödenen 3.369,18-TL'nin (damga vergisi hariç) ödeme tarihinden itibaren yasal faiziyle birlikte davalıdan tahsili ile davacıya verilmesine hükmedilmiş; davalı M.Ü.'ın vekili tarafından istinaf yoluna başvurulması üzerine Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 7.Hukuk Dairesince; 10.10.2018 gün ve E:2018/454, K:2018/579 sayı ile, istinaf başvurusunun HMK 353/1-b/l maddesi gereğince esastan reddine HMK'nun 362. maddesi uyarınca kesin olarak karar verilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

M.Ü.'a denetim tazminatı adı altında yapılan fazla ödemenin, idarece 5018 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilerek tahsil yoluna gidilmesi üzerine adli ve idari yargıda davalar açılmıştır. Denetim tazminatının ödenmesine ilişkin işlemin, idarenin tek yanlı iradesiyle tesis edilen, kesin ve yürütülmesi zorunlu nitelikte bir işlem olduğunda kuşku bulunmadığı gibi, söz konusu idari işlemin geri alınması da idari niteliktedir. İdari nitelikteki uyuşmazlığın da Anayasanın 155. Maddesi gereğince idari yargıda çözümlenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Bu durumda öncelikle uyuşmazlığa konu denetim tazminatının M.Ü.'a ödenip ödenmeyeceği hususunda bir değerlendirme yapılması gerekli olduğundan, bu konudaki yasal düzenlemelerin irdelenmesi gerekmektedir.

10.11.2005 tarih 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu, 18.11.2005 tarih 25997 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 5429 sayılı Kanunun " Personel rejimi ve fazla çalışma" başlıklı 45. maddesinin ilk olarak " Başkanlıkta; Başkan, Başkan Yardımcısı, I. Hukuk Müşaviri, Daire Başkanı, İstatistik Müşaviri, Hukuk Müşaviri, Bölge Müdürü, Türkiye İstatistik Kurumu Uzmanı, Türkiye İstatistik Kurumu Uzman Yardımcısı, İstatistikçi, Matematikçi, Mühendis ile dört yıllık yüksek öğrenim görmüş olmak kaydıyla Programcı kadrolarına atananlar, kadroları karşılık gösterilmek suretiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usûl ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödemeleri Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Özel uzmanlık gerektiren hizmetlerde sözleşmeli olarak yabancı uzman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

Başkanlık merkez ve taşra teşkilâtı kadrolarında çalışan (kadro karşılığı çalışan sözleşmeli personel dâhil) memurlara 10.10.1984 tarihli ve 3056 sayılı Kanunun 31 inci maddesinde yer alan fazla çalışma ücreti aynı esas ve usûllere göre ödenir." şeklinde düzenlendiği anlaşılmaktadır.

Anayasa Mahkemesi'nin 19.12.2005 gün ve E:2005/143 K:2005/99 sayılı kararı ile 5429 sayılı Kanunun ikinci fıkrası iptal edilmiş ve 17.05.2006 tarih ve 5503 sayılı Kanunun 2. maddesi ile anılan fıkra yeniden düzenlenmiştir.

Yeniden düzenlenen 2. fıkra "Sözleşmeli olarak Başkanlıkta fiilen çalışan personele, bu Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde unvanlar itibarıyla yer alan taban ve tavan ücretleri arasında kalmak üzere, Başkan tarafından belirlenecek tutarda aylık brüt sözleşme ücreti ödenir. Başbakanlık merkez teşkilâtında sözleşmeli olarak çalıştırılan emsali personelin yararlandığı ücret artışlarından Başkanlıkta çalışan sözleşmeli personel de aynı usûl ve esaslara göre aynen yararlandırılır. Bu personel T.C. Emekli Sandığı ile ilişkilendirilir. Söz konusu personele, çalıştıkları günlerle orantılı olarak (hastalık ve yıllık izinleri dahil) ocak, nisan, temmuz ve ekim aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarında ikramiye ödenir.

Bunlardan üstün gayret ve çalışmaları sonucunda emsallerine göre başarılı çalışma yaptıkları tespit edilenlere Başkanın teklifi, ilgili Bakanın uygun görüşü üzerine Başbakan onayı ile haziran ve aralık aylarında birer aylık sözleşme ücreti tutarına kadar teşvik ikramiyesi ödenebilir. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar ile söz konusu personele yapılacak diğer ödemeler Bakanlar Kurulunca tespit edilir." şeklini almıştır. Daha sonra 11.10.2011 gün ve 666 sayılı KHK ile 5429 sayılı Kanunun 45. maddesinin bir, iki ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmış; yargılama sürecinde anılan madde "(Mülga birinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

(İptal ikinci fıkra: Ana. Mah.'nin 19/12/2005 tarihli ve E.:2005/143, K.:2005/99 sayılı Kararı ile; Yeniden Düzenleme: 17/5/2006-5503/2 md.; Mülga ikinci fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)

Özel uzmanlık gerektiren hizmetlerde sözleşmeli olarak yabancı uzman çalıştırılabilir. Bu şekilde çalıştırılacak olan yabancı uzmanlara yapılacak ödemeler ile çalışma usûl ve esasları Bakanlar Kurulu tarafından belirlenir.

(Mülga son fıkra: 11/10/2011-KHK-666/1 md.)" şeklinde iken; 2.7.2018 tarihli, 703 sayılı KHK'nin 99.maddesiyle yürürlükten kaldırılmıştır.

5429 sayılı Kanun uyarınca 05.05.2006 günlü ve 26159 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmak suretiyle yürürlüğe konulan Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatlara İlişkin 17.4.2006 günlü, 2006/10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının "Ödeme yapılmayacak haller" başlıklı 11. maddesinin 1. fıkrasının (a) bendinde, bu Karara ekli I sayılı Cetvelde ve bu Kararın 4. maddesinin birinci fıkranın (b) bendinde yer alan zamlar ile II ve III sayılı Cetvellerde yer alan tazminatların, her statüdeki sözleşmeli personele (6/2/1997 tarihli ve 97/9021 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı saklı kalmak üzere) ödenmeyeceği kurala bağlanmış; 10/7/2006 tarihli ve 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında Çalıştırılacak Sözleşmeli Personelin Hizmet Sözleşmesi Usul ve Esasları Hakkında Karar"da da, Türkiye İstatistik Kurumu'nda kadro karşılığı sözleşmeli olarak istihdam edilecek personelin hizmet şartları, vasıfları, görevleri sorumlulukları, ücretleri ve diğer ödemeleri ile özlük işleri düzenlenmiştir.

Diğer taraftan, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunun 146. maddesinde sözleşmeli personel ücretlerinin özel kanunlardaki hükümlere tabi olduğu düzenlenirken, Devlet memurlarına ödenecek zam ve tazminatlar aynı Kanunun 152 inci maddesinde düzenlenmiş bulunmaktadır. Anılan maddenin "II-Tazminatlar" kısmında; "Görevin önem, sorumluluk ve niteliği, görev yerinin özelliği, hizmet süresi, kadro unvan ve derecesi ve eğitim seviyesi gibi hususlar göz önüne alınarak bu Kanunda belirtilen en yüksek Devlet memuru aylığının (ek gösterge dahil) brüt tutarının, " ... maddede belirlenen tavan nispetlerine "kadar, bu nispetleri aşmamak üzere Bakanlar Kurulunca (703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "Bakanlar Kurulunca" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.) belirlenecek esas, ölçü ve nispetler dahilinde" ödenecek tazminatlar, farklı adlar altında ve farklı kapsamdaki personele ödenebilecek şekilde ayrı ayrı belirlenmiş; bunlar arasında yer alan özel hizmet tazminatı ile denetim tazminatı da bu şekilde farklı tazminatlar olarak düzenlenmiştir.

Yukarıda açıklanan yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; 657 sayılı Kanunun 146. maddesinin birinci fıkrası uyarınca sözleşmeli ve geçici personel hakkında özel kanunlardaki hükümlerin uygulanacağı, davacının çalıştığı Türkiye İstatistik Kurumu ile ilgili olarak 5429 sayılı Kanunun çıkarıldığı ve söz konusu Kanunun 45. maddesinde, sözleşmeli olarak bu Kurumda çalışan personele yapılacak ödemelerin kapsamı ve miktarına ilişkin düzenlemeye yer verildiği, adı geçen madde uyarınca çıkarılan 2006/10795 sayılı Bakanlar Kurulu kararında da, Türkiye İstatistik Kurumunda çalıştırılacak personele ödenecek ücret sınırlarının, zam ve tazminatların düzenlendiği, belirtilen tazminatlar içerisinde denetim tazminatına yer verilmediği, Şubat 2009 tarihine kadar davacıya ödenen denetim tazminatının dayanağının 2006/ 10344 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı olduğu, söz konusu kararın ise 657 sayılı Kanunun 152. Maddesine göre "Devlet Memurlarına Ödenecek Zam ve Tazminatları"nı düzenlediği, TÜİK da çalışan sözleşmeli personelin 2006/10344 sayılı Karar kapsamında olmaması ve adı geçen kararın 11. maddesinin 1 nolu bendinin a nolu alt bendinde sözleşmeli personele denetim tazminatının ödenmeyeceğinin açıkça belirtilmesi nedeniyle, bahse konu tazminatın, sözleşmeli olarak görev yapan M.Ü.'a ödenmesinin mümkün olmadığı, M.Ü.'ın 5429 sayılı Kanunun 45. Maddesine istinaden çıkarılan 2006/10795 sayılı karara tabi olduğu anlaşılmaktadır.

Hüküm uyuşmazlığı oluştuğu anlaşılan adli ve idari yargı kararlarına bakıldığında da, Türkiye İstatistik Kurumunda sözleşmeli uzman yardımcısı olarak çalışan M.Ü.'a Ocak 2006- Şubat 2009 tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının yersiz ödendiği konusunda ihtilaf bulunmamaktadır. Her iki yargı kararında da, idarenin zarara uğradığı ve haksız ödeme yapıldığı kabul edilmekle birlikte, uyuşmazlığın hem adli hem idari yargıda farklı şekillerde çözümlenmiş olması hüküm uyuşmazlığına neden olmuştur.

Bu noktada Türkiye İstatistik Kurumunda sözleşmeli TÜİK Uzman Yardımcısı olarak görev yapan M.Ü.'a yapılan fazla ödemelerin geri alımında uygulanacak mevzuatın tespiti gerekmektedir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Kişisel sorumluluk ve zarar" başlıklı 12. maddesi; " (Değişik: 12/5/1982 - 2670/5 md.) Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen Devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

Zararların ödettirilmesinde bu konudaki genel hükümler uygulanır. Ancak fiilin meydana geldiği tarihte en alt derecenin birinci kademesinde bulunan memurun brüt aylığının yarısını geçmeyen zararlar, kabul etmesi halinde disiplin amiri veya yetkili disiplin kurulu kararına göre ilgili memurca ödenir." şeklinde bir düzenlemeyi öngörmektedir.

Bu düzenleme ile, devlet memurlarının görevleri sırasındaki sebebiyet verdikleri zararlardan dolayı sorumlulukları ile zararın nasıl tahsil edileceği açıklanmış olmakla birlikte; mali hakları düzenleyen mevzuatın yorumunda hataya düşülerek memurlara fazla ödeme yapılması suretiyle oluşan kamu zararının, münhasıran kamu mallarına verilen zararın tahsilini düzenleyen bu madde ile çözümlenmesi mümkün bulunmadığından, bu tür uyuşmazlıklarda uygulanan Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün E:1968/8 K:1973 /14 sayılı kararının ve benzer mahiyetteki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararının irdelenmesi gerekmektedir.

Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu'nun 22.12.1973 gün E:1968/8 K:1973 /14 sayılı kararında özetle; İdarenin, hatalı terfi veya intibak işlemine dayanarak ödediği meblağın istirdadına, bir mahkeme kararına lüzum olmadan karar verilebileceği ve bu karara karşı açılacak davaların çözümünün Danıştay'ın görevi içinde olduğu; İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde, süre aranmaksızın terfi veya intibaka dayanarak ödediği meblağı her zaman geri alabileceği; belirtilen istisnalar dışında kalan ödemelerin istirdadının, hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma süresi içinde kabil olduğu ve dava açma süresi geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği kabul edilmiştir. Söz konusu İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca; idarece memura yapılan haksız ödemelerin dava açma süresi içerisinde istenebileceği, bu süre geçtikten sonra ise ancak yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde ödemenin geri alınabileceği kabul edilmiş ve yerleşik idari yargı kararları da bu doğrultuda istikrar bulmuştur.

"Öte yandan, benzer konudaki bir Yargıtay İçtihadı Birleştirme kararına da değinmekte yarar görülmektedir. Gerçekten, 27.1.1973 tarih ve E.1972/6, K.1973/2 sayılı İçtihadı Birleştirme kararında sonuç olarak aynen:

" 1- Yokluk ile mutlak butlan halleri hariç ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile de sebebiyet vermemiş olmak kaydıyla idarenin yanlış şart tasarrufunu (özellikle yanlış intibak işlemini), ancak iptal davası süresi veya kanunlarda özel bir süre varsa bu süre içinde yahut iptal davası açılmışsa dava sonuna kadar, geriye yürür şekilde geri alabileceğine,

2-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geriye yürür şekilde geri alınamayacağına,

3-Bu süreler geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dahil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiğine,

4-Bu nedenle yanlış işlemin (intibakın) bu süreler geçtikten sonra geri alınması durumunda, geri alma gününe kadar ödenmiş bulunan fazla paraların (aylıkların) hukuken geçerli bir nedenle ödenmiş bulunduğunun kabulü gerekmesi karşısında, artık sebepsiz zenginleşme söz konusu olamayacağından, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceğine ve içtihadların bu yolda birleştirilmesine…" denilmektedir. Anılan kararın gerekçesinde, dava konusu bakımından da önem arz eden şu değerlendirmelerde bulunulmaktadır : "… Yukarıdan beri yapılan açıklama ve incelemelerden anlaşılacağı gibi, yanlış bir şart tasarrufun idare tarafından geri alınmasından dolayı ödenmiş fazla paraların geri istenmesi davalarında, kamu yararı ile kişisel yararı uzlaştıracak, kamu ve hukuk düzenini sarsmayacak, aksine, bunlara güven ve devamlılık sağlayacak nitelikte en adil ve hukuki bir norm olarak iptal davası süresini, genel olarak yanlış şart tasarrufu, geriye yürür şekilde geri almak için bir sınır olarak kabul etmek, bu süre geçtikten sonra tasarrufun ancak ilerisi için hüküm ifade edecek şekilde geri alınabileceği, daha doğrusu ilerisi için değiştirilebileceği, tarzında bir sonuca varmak gerekir. Belirtilen süreler geçtikten sonra idare yanlış tasarrufunu geri alsa bile, geçmişteki durumlar artık kazanılmış durum niteliğinde olacağından, yanlış işleme dayanılarak yapılmış ödemelerin sebepsiz olduğu da ileri sürülemeyecek ve geri istenmesi mümkün olmayacaktır…"

Bu konuda uygulanması düşünülebilecek diğer bir düzenleme de, 10.12.2003 gün 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunudur. 5018 sayılı Kanunun "Kamu zararı" başlıklı 71. maddesinde; " (Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga:22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

Esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." hükmü yer almaktadır. (2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 213 üncü maddesiyle bu fıkrada yer alan "Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından çıkarılacak" ibaresi "Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan" şeklinde değiştirilmiştir.)

5018 sayılı Kanunun yukarıda açıklanan 71. maddesinde öncelikle kamu zararının tanımı yapılmış, sonrasında kamu zararının belirlenmesindeki kriterler sayılarak kapsam belirlenmiştir. Somut uyuşmazlığa bakıldığında ise, bu madde kapsamında oluşan bir kamu zararından söz etmek mümkün bulunmamaktadır. Ortada mevzuatta olmayan bir ödemenin yapılması değil mevzuatta öngörülen bir ödemenin yapılması sırasında idarece hataya düşülmesi söz konusu olduğundan, uyuşmazlığın 5018 sayılı Kanun kapsamında çözümlenmesi mümkün değildir.

Belirtilen içtihatlar ve yasal düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; idarece yapılan yersiz ödemenin 5018 sayılı Kanun kapsamı dışında kaldığı ve yukarıda açıklanan Danıştay İçtihadı Birleştirme Kurulu Kararı çerçevesinde çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır. M.Ü.'a Ocak 2006- Şubat 2009 tarihleri arasında yukarıda

açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatı ödenmiş ise de; söz konusu yersiz ödemelerin idare tarafından Mayıs 2009 tarihinde yani 2577 sayılı İdari Yargılama Kanununun 7. maddesinde belirtilen 60 günlük dava açma süresi geçtikten sonra talep edildiği; yersiz ödeme yapılan M.Ü.'ın ödemelerin yapılması konusunda gerçek dışı beyanı veya hilesinin bulunmadığı, keza mevzuatın mali yetkilileri/sorumluları yanıltacak mahiyeti itibariyle ortada bir "açık hata" halinin de söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Söz konusu tazminatların ödenmesi konusunda Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı tarafından tüm bölge müdürlüklerine bildirimde bulunulduğu ve dosyadaki bilgi ve belgelerden Türkiye genelinde bu uygulamanın yapıldığı, hatalı ödeme yapıldığının Maliye Bakanlığının incelemesi sırasında ortaya çıktığı anlaşıldığından, söz konusu ödeme nedeniyle M.Ü.'ın kolayca anlayabileceği açık bir hata ve kusur da söz konusu edilemeyeceğinden, 2006-2009 Şubat tarihleri arasında ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olmadığı görülmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğünde kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzman yardımcısı olarak görev yapan M.Ü.'a Ocak 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Denizli 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin; 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı kararının kaldırılmasına, hukuk ve usule uygun bulunan Denizli İdare Mahkemesinin, 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329 sayılı kararının kabulü ve bu suretle hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar vermek gerekmiştir.

S O N U Ç : Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Denizli Bölge Müdürlüğünde kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK Uzman yardımcısı olarak görev yapan M.Ü.'a Ocak 2006-Şubat 2009 tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olmadığının saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınması için idarece açılan alacak davası sonunda davanın kabulüne karar veren Denizli 2.Asliye Hukuk Mahkemesinin; 6.9.2016 gün ve E:2014/334, K:2016/513 sayılı KARARININ KALDIRILMASINA, hukuk ve usule uygun bulunan Denizli İdare Mahkemesinin, 22.4.2010 gün ve E:2009/638, K:2010/329SAYILI KARARININ KABULÜ ve bu suretle HÜKÜM UYUŞMAZLIĞININ GİDERİLMESİNE, 21.10.2019 gününde Üye Birol SONER'in KARŞI OYU ve OY ÇOKLUĞU İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Hicabi	Şükrü	Mehmet	Birol
DURSUN	BOZER	AKSU	SONER

Üye	Üye	Üye
Aydemir	Nurdane	Ahmet
TUNÇ	TOPUZ	ARSLAN

KARŞI OY

Uyuşmazlık, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında sözleşmeli uzman olarak görev yapan .....'e, ... - ..... tarihleri arasında mevzuata aykırı olarak yersiz ödendiği iddia edilen ..... TL denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkindir.

Danıştay İçtihatları Birleştirme Kurulunun benzer konuda verdiği kararında "İdarenin, yokluk, açık hata, memurun gerçek dışı beyanı veya hilesi hallerinde süre aranmaksızın hatalı ödediği meblağı her zaman geri alabileceği, bunun dışında kalan hallerde hatalı ödemelerin istirdadının hatalı ödemenin yapıldığı tarihten başlamak üzere dava açma

süresi içinde olanaklı olduğu ve bu süre geçtikten sonra istirdat edilemeyeceği belirtilmiş olup; anılan kararın gerekçesinde iyi niyet kuralı üzerinde de durularak idarenin sakat ve dolayısıyla hukuka aykırı işlemine, idare edilenlerin gerçek dışı beyanı veya hilesi neden olmuşsa ya da geri alınan idari işlem yok denilecek kadar sakatlık taşımakta ise, hatalı işlemde idare edilenin kolayca anlayabileceği kadar açık bir hata bulunmaktaysa ve idareyi bu konuda haberdar etmemişse, memurun iyi niyetinden söz etmeye olanak bulunmadığı ve bu işlemlere dayanılarak yapılan ödemeler için süre düşünülemeyeceği, bu ödemelerin her zaman geri alınabileceği; ancak bunun dışındaki hatalı ödemeler için memurun iyi niyetinin istikrar ve kanunilik kadar önemli bir kural olduğu ve bu nedenle yukarıda belirtilen istisnalar dışındaki hatalı ödemelerin ancak dava süresi içinde geri alınabileceği" vurgulanmıştır (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu 22.12.1973 tarih ve E., 1968/8, K. 1973/14).

Daha önce Yargıtay Hukuk Genel Kurulu benzer bir davada vermiş olduğu kararında; "Burada çözüme bağlanan sorun; intibak ve hatalı terfi işlemi gibi bir şan tasarrufun sonradan idare tarafından geri alınması halinde, daha önce bu şart tasarrufa dayanılarak memura yapılmış olan fazla ödemelerin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri istenmesinin idare hukuku ilkelerine göre mümkün olup olmadığı konusu ile ilgili olup, sonuçta yokluk ile mutlak butlan durumları ayrık olmak ve kişinin gerçek dışı beyanı veya hilesi ile sebebiyet vermemiş olması kaydıyla, idarenin yanlış şart tasarrufu (özellikle yanlış intibak işlemini) ancak iptal davası süresi içinde geriye yürür şekilde geri alabileceği, bu süre geçtikten sonra yanlış tasarrufun geri alınması halinde geri alma gününe kadar doğmuş durumların, parasal sonuçları da dâhil olmak üzere, hukuken kazanılmış durum olarak tanınması gerektiği, sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayanılarak geri istenemeyeceği içtihat edilmiştir. Bu içtihadı birleştirme kararının, idare tarafından yapılan bütün ödemelere uygulanması halinde, idarenin haksız iktisap kurallarından hiçbir zaman yararlanamaması ve memurların yapmış oldukları bütün hatalı ödemelerin idare tarafından gerek ödeme yapılan kişilerden gerekse ödemeyi yapan görevlilerden geri alınamaması gibi bir sonuç doğurur ki, idareyi işlemez ve iş göremez bir duruma sokacak olan böyle bir sonucun hukukça savunulması mümkün değildir. Bu nedenle içtihadı birleştirme kararının kapsamı dışında kalan ve herhangi bir şart tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemelerin idare tarafından Borçlar hukukunun haksız iktisap kurallarına dayanılarak geri istenebileceğinin kabulü gerekir" gerekçesiyle direnme hükmünün bozulmasına karar vermiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 5.12.1984 tarih ve 1982/13 - 387 E, 1984/997 Karar sayı ilamı).

Yine benzer konuda Yargıtay 3. Hukuk Dairesi verdiği emsal kararında; "Dava konusu fazla ödemenin, idarenin bir şart tasarrufuna dayanmadığı, salt hatalı ödemeden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

TBK. m. 77/1' e göre; zenginleşen başkasının malvarlığından veya emeğinden haklı bir sebep olmaksızın elde ettiği zenginleşmeyi geri vermek zorundadır. Geri verme borcunun konusu ve kapsamı; TBK. m. 79 ve 80' de "aynen geri verme ilkesi" ne göre düzenlenmiştir.

Sebepsiz zenginleşme; geçerli olmayan ve tahakkuk etmemiş yahut varlığı sona ermiş bir nedene ya da borçlu olunmayan şeyin hataen verilmesine dayalı olarak gerçekleşebilir. Sebepsiz zenginleşme bunlardan hangisi yoluyla gerçekleşmiş olursa olsun, sebepsiz zenginleşen, aleyhine zenginleştiği tarafa karşı geri verme borcu altındadır.

Borç olmayanı rızası ile ödeyen kimse yanlışlığa düştüğünü ispat ettiği takdirde ödediğini geri isteyebilir. Yanlışlık eda ile ilgili olup, edada bulunanda bağışlama irade ve arzusunun bulunmadığını gösteren bir yanılmadır.

HGK' nun 05.12.1984 tarih ve 1982/13 - 387 E. - 1984/997 K.sayılı kararı ile herhangi bir salt tasarrufa dayanmayan salt hatalı ödemenin idare tarafından BK'nun sebepsiz zenginleşme kurallarına göre geri istenebileceği açıklanmıştır.

..... İdare Mahkemesinin ..... tarihli ve..... esas,..... sayılı kararı ile idare işlemi ödeme tarihinden itibaren 60 günlük yasal süre geçtikten sonra istenemeyeceği gerekçesiyle iptal edilmiş olup, yukarıda yazılı olduğu üzere şart tasarrufa dayanmayan dava konusu ödeme için sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca araştırma ve inceleme yapılarak sonucuna göre hüküm kurulması gerekirken yanılgılı gerekçe ile davanın reddi doğru görülmemiştir" gerekçesiyle ilk derece mahkemesi kararı bozulmuştur (Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 18.5.2017 tarih, Esas No: 2016/458, Karar No: 2017/7568).

Sebepsiz zenginleşme hükümleri Borçlar Kanununda düzenlenmiştir.

Uyuşmazlığın ortaya çıktığı tarihte yürürlükte olan mülga 818 sayılı Borçlar Kanununun 61. maddesine göre;

"Madde 61 - Haklı bir sebep olmaksızın aharın zararına mal iktisap eden kimse, onu iadeye mecburdur. Hususiyle muteber olmayan veya tahakkuk etmemiş bulunan bir sebebe yahut vücudu nihayet bulmuş olan bir sebebe müsteniden ahzolunan şeyin, iadesi lazımdır".

Bu maddenin karşılığı olarak düzenlenmiş 6098 sayılı Türk Borçlar Kanununun 77. maddesine göre;

"Madde 77 - Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur".

Bu maddelere göre, haklı bir sebep olmaksızın başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşmeye "sebepsiz zenginleşme" denir. Sebepsiz zenginleşen kimse, bu zenginleşmeyi, aleyhine zenginleştiği kimseye geri vermek zorundadır. Dolayısıyla sebepsiz zenginleşme bağımsız bir borç kaynağıdır (Fikret Eren - Borçlar Hukuku Genel Hükümler - Ankara 2018 - Sayfa 864 vd., Haluk. N. Nomer - Borçlar hukuku Genel Hükümler - İstanbul 2013 - Sayfa 201 vd.).

Bu açıklamalar ışığında somut uyuşmazlığa baktığımızda, idarece yapılan yersiz ödemenin Borçlar Hukuku çerçevesinde sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca çözümlenmesi gerektiğinde tereddüt bulunmamaktadır

Buna göre ..... -..... tarihleri arasında, yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinin aksine denetim tazminatının hataen ödendiği konusunda tereddüt bulunmadığından, ödenen denetim tazminatının geri istenilmesinin koşullarının mevcut olduğu görülmektedir.

Açıklanan tüm bu nedenlerle, Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığında kadro karşılığı sözleşmeli TÜİK

Uzmanı olarak görev yapan .....'a .....-..... tarihleri arasında yersiz olarak ödenen denetim tazminatının geri istenilmesine ilişkin idari işlemin hukuka uygun olduğunun saptanması karşısında; yersiz ödemenin geri alınmasına ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davanın sonunda işlemin iptaline karar veren .....İdare Mahkemesi'nin kararının kaldırılmasına; hukuk ve usule uygun bulunan Adli Yargıya ait ..... Hukuk Mahkemesi'nin ..... kararının kabulü ve bu surette hüküm uyuşmazlığının giderilmesine karar verilmesi gerektiği kanaatiyle sayın çoğunluğun idari yargı kararının benimsenmesi suretiyle hüküm uyuşmazlığının giderilmesi yolundaki kararına katılmıyorum.21.10.2019

ÜYE
Birol SONER